

Lathund om vilka begrepp som används

Vi märker i kontakter med journalister och andra ibland en osäkerhet angående vilka ord som är korrekta. Inom FUB använder vi framför allt **intellektuell funktionsnedsättning**. Även ordet **utvecklingsstörning** används, tex i LSS (Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade).

Intellektuell funktionsnedsättning är det begrepp som finns i den svenska översättningen av diagnosmanualen DSM-5. DSM-manualen används över hela världen för att diagnostisera psykiska sjukdomar och utvecklingsrelaterade tillstånd och ges ut av American Psychiatric Association. Intellektuell funktionsnedsättning kan förkortas IF, men förkortningen bör förklaras första gången den används i en text.

Kognitiv funktionsnedsättning är inte en synonym utan ett bredare begrepp som omfattar många olika funktionsnedsättningar som berör kognitionen, till exempel autism, demens och adhd.

Begåvningshandikapp eller **förståndshandikapp** är andra ord som har använts. Dessa ord är förlegade och bör inte användas. 2007 mönstrade Socialstyrelsen ut ordet handikapp. Ordet ”kan upplevas som stigmatiserande och bör undvikas” står det i rekommendationen.

Notera: Vi pratar om människor *med* funktionsnedsättning, alltså personer med IF eller andra diagnoser. Ingen människa är sin diagnos. Detta ställer till det för rubriksättare som kanske vill skriva ”utvecklingsstörd”, men vår rekommendation är att använda formuleringar som ”personer med intellektuell funktionsnedsättning” eller ”Anna som har IF”.

Funktionsnedsättning – funktionshinder – funktionsrätt – funktionsvariation

Funktionsnedsättning är det som en person har. IF är en nedsatt funktion i hjärnan. Andra nedsatta funktioner kan vara fysiska eller psykiska. En funktionsnedsättning kan vara av olika grad och påverka livet olika mycket.

Funktionshinder är den begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen. Det innebär hinder att göra vissa saker när omgivningen inte är anpassad, alltså att någon begränsas av till exempel dålig kognitiv tillgänglighet.

Funktionsrätt handlar om att det är en mänsklig rättighet att fungera i samhället.

Exempel: Klara berättar att hon inte förstår sina arbetsuppgifter. Det beror både på att hon har en funktionsnedsättning, och på att uppgifterna är för svåra för henne, vilket är ett funktionshinder. Det kan också bero på att ingen har visat och förklarat hur hon ska göra, alltså ett funktionshinder. Klara har rätt att få arbetsuppgifter som hon förstår och klarar av, det är funktionsrätt.

Läs mer om ordet funktionsrätt på Funktionsrätt Sveriges webbplats: www.funktionsratt.se

Var försiktig med ordet **funktionsvariation**. Det är vanligt att begreppet funktionsvariation används istället för ordet funktionsnedsättning, men orden är inte synonymer. Funktionsvariation handlar om att alla människor har olika sätt att fungera. Eftersom alla människor har funktionsvariationer så tillför benämningen ingen information i sig. Begreppet kan lika gärna användas för att benämna funktionsförhöjningar, exempelvis högekänslighet eller särskild begåvning.

Alla har rätt att använda de ord de vill om sig själva, men Riksförbundet FUB rekommenderar inte media att använda ordet funktionsvariation, eftersom det riskerar att förminska behoven hos personer med funktionsnedsättning.

Läs mer om intellektuell funktionsnedsättning på FUB:s webbplats: www.fub.se/if